

ESTA vahendab infot muutuvast ühiskonnast

Andu Rämmer (RiTo 1), Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv

Rein Murakas (RiTo 1), Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv

Õigusloomealases tegevuses võib sageli tekkida vajadus sotsiaalseid probleeme või elanikkonna erinevaid rühmi käsitleva informatsiooni järele. Sellise info hankimiseks eksisteerib mitmeid võimalusi. Järgnevalt tutvustame Eesti Sotsiaalteaduslikku Andmearhiivi (ESTA), mille põhitegevuseks ongi sotsiaalteadusliku info kogumine, talletamine ja kasutajatele edastamine. Seni on ESTA inforessursse valdavalt kasutanud akadeemiliste ringkondade esindajad, kuid arhiivis leidub huvitavaid materjale ka seadusloomega tegelejatele.

Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv loodi ametlikult 29. märtsil 1996, kui Tartu Ülikooli Nõukogu kinnitas selle põhikirja. Vastavalt põhikirjale kujutab Eesti Sotsiaalteaduslik Andmearhiiv endast Tartu Ülikooli sotsiaalteaduskonna juures asuvat interdistsiplinaarset keskust, olles samas rahvuslik sotsiaalteaduste andmearhiiv. ESTA eesmärk on tagada Eestis ja Eesti ühiskonna kohta kogutud sotsiaalse informatsiooni säilimine ning kasutamine ja Eesti sotsiaalteadlaste sotsiaalse informatsiooni rahvusvahelistesse vahetusvõrkudesse integreerimine.

ESTA tegevuse peasuundadeks on:

- koondada kokku ja säilitada teisest analüüsi võimaldaval kujul Eestis läbiviidud sotsiaaluurimuste materjalid. Andmepangas on talletatud enam kui 200 empiirilise sotsiaaluurimuse andmefailid. ESTA-s säilitatakse ka muid Eestis korraldatud uurimuste materjale: täidetud ankeete, kodeerimislehti, statistilise andmetöötluse väljatrükke, andmeanalüüsi tulemuste käsikirjalisi kokkuvõtteid jne;
- arendada koostööd teiste Eestis sotsiaalset informatsiooni koguvate ja valdavate akadeemiliste ning mitteakadeemiliste asutustega, sealhulgas kogutud andmestike talletamise ning kasutajatele edastamise alal. Nii laekuvad regulaarselt ESTA-sse EMOR-i avaliku arvamuse uurimuste materjalid;
- luua sidemed teiste maade sotsiaalteaduslike andmearhiividega. ESTA kuulub täisliikmena Euroopa Sotsiaalteaduslike Andmearhiivide Nõukogusse (*CESSDA*), tänu millele on ESTA kaudu kättesaadavad ka teiste Euroopa andmearhiivide materjalid (sealhulgas mitmed suuremahulised rahvusvahelised võrdlusuuringud). Sõlmitud on koostööleping maailma suurima sotsiaalpoliitiliste uuringute materjale koondava andmearhiiviga *Roper Center* (USA);
- õpetada ja tutvustada sotsiaalse informatsiooni kogumise, analüüsi ja rakendamise meetodeid ning anda sellealaseid konsultatsioone;
- koguda sotsiaalse juhtimise ülesannete lahendamiseks vajalikku informatsiooni ja edastada seda riigiasutustele. Selles valdkonnas on ESTA materjalid koostöös Riigikogu Kantselei majandus- ja sotsiaalinfo osakonnaga leidnud rakendust seadusandluse ja seadusloome täiustamises.

ESTA–sse andmete üleandmise ja kasutamise kord kehtestatakse andmete üleandmisel nende valdajate ja ESTA kokkulepete alusel. Võimalikud on järgmised kasutusrežiimid:

- andmed on piiranguteta kasutatavad kõigile selleks soovi avaldajaile;
- andmed on kasutatavad üksnes teadustöö eesmärkidel;
- andmete kasutusloa saamiseks tuleb soovijail kokku leppida andmete valdajaga.

Andmete kasutamisest huvitatutega sõlmib ESTA lepingu, millega kasutaja võtab endale kohustused vastavalt andmetele kehtestatud kasutusrežiimile.

ESTA–sse talletatud andmestikud hõlmavad meedia ja avaliku arvamuse uurimusi, elulaadi, noorsoo ja kooliprobleeme, linnastumist, vaba aja veetmist, maaelu problemaatikat, tööga ja töötingimustega rahulolu ning muidki valdkondi.

ESTA–s t kättesaadavatest uurimustest saab ülevaate ESTA koduleheküljel paiknevast kataloogist (<http://www.psych.ut.ee/esta/esta.html#uurimused>). Euroopa Andmearhiivide Nõukogu liikmesarhiivide kataloog on samuti Internetis kättesaadav (<http://www.nsd.uib.no/CESSDA/IDC>)

ESTA asub Tartus, Tiigi 78 –217/218, telefon 27/375 931, faks 27/375 900

Kodulehekülg Internetis: <http://www.psych.ut.ee/esta>

ESTA poolt väljaantav ingliskeelne elektrooniline ajakiri "*Estonian Social Science Online*": <http://sys130.psych.ut.ee/esta/online/>

E–post: socarch@psych.ut.ee